

KONU ANLATIMI

ALIŞTIRMA:

METİNDE ANLATICILAR

1. Birinci Kişi Ağzıyla Anlatım

Birinci kişi ağzıyla anlatımlarda yazar, kendi başından geçen veya içinde bulunduğu bir olayı anlatır. Anlatıcı metin içindeki bir kahramandır.

Bu tür anlatımlarda çoğu zaman birinci tekil şahıs (ben) veya birinci çoğul şahıs (biz) ekleri kullanır.

Örnek

Sabahın erken saatlerinde kuş sesleriyle uyandım. Pencereden içeri sızan güneş ışığı sabahı muştuluyordu. Kalkıp hemen elimi yüzümü yıkadım. Kimseye duyurmadan montumu alıp kendimi bahçeye attım...

2. Üçüncü Kişi Ağzıyla Anlatım

Üçüncü kişi ağzıyla anlatımlarda yazar, genellikle duyduğu veya gördüğü şeyleri anlatır. Metin dışında gözlemci bir anlatım söz konusudur.

Bu tür anlatımlarda çoğu zaman üçüncü tekil şahıs (o) veya üçüncü çoğul şahıs (onlar) ekleri kullanır.

Örnek

Yazdan kalma bir gündü. Güneş ışığı penceredeki aralık perdeden içeri sızıyor ve sabahın ilk ışıklarını odaya dolduruyordu. Metin gözlerini araladığında ilk iş saate baktı. Saat epeyce ilerlemiş kahvaltı zamanı yaklaşmıştı. Yataktan kalkıp elini yüzünü yıkamak için banyoya gitti.

1. Kişi Ağzından Anlatım: Onun yalnızlığını paylaşmak için bir hediye verip, lütfen bunu kabul et, dedim.

3. Kişi Ağzından Anlatım: Onun yalnızlığını paylaşmak için bir hediye uzattı: Lütfen bunu kabul et, dedi.

Aşağıdaki metinlerdeki anlatıcıların kaçınıcı kişi anlatımı olduğunu altlarına yazınız.

“Kapıdan çıkarken soluk yüzlü, sert bakışlı, iri yarı bir adam karşımda dikildi ve gözleri benden hesap sorar gibiydi. Aldırmadan yoluma devam etmeye çalıştım. Çirkin suratını aklıma kazıdım ve onun bakışlarındaki derin anlamı çözme gayretiyle saatlerce yürüdüm.”

[.....]

“Kapıdan çıkarken soluk yüzlü, sert bakışlı, iri yarı bir adam karşısına dikildi ve gözleri ondan hesap sorar gibiydi. Aldırmadan yoluna devam etmeye çalıştı. Çirkin suratını aklına kazıdı ve onun bakışlarındaki derin anlamı çözme gayretiyle saatlerce yürüdü.”

[.....]

Kimse farkına varmadan evden çıktım. Doğruca alet edevatın bulunduğu depoya gittim. Duvara yaslı duran kazmayı kaldırıp ağırlığına baktım. İmkani yok, bunu götüremezdim. Çok ağırdı. Küçük keser de aynı görevi gördü.

[.....]

Yazdan kalma bir gündü. Güneş, insanın içini ısıtıyordu. Cemil, sahilde oturmuş, dalgaların sesini dinlerken üstünden hızla geçen martıların çığlığı andıran sesiyle irkildi. Yerinden doğrulup izlemeye koyuldu. Martılar deniz üzerinde iyice süzöldükten sonra suya ani dalışlar yapıyor, küçük balıklar ustaca avlıyordu...

[.....]

Adam uzun yokuşu bitirmiş, nefes nefese kalmış yine de yoluna koşarak devam ederek, karakola kadar gelmiş. Polisler durumu anlattıktan sonra, adresi verip, ihbarını tamamlamış. Polis hemen olay yerine gidip hırsızları yakaladı.

[.....]

Yeni bir kitap çıkarıyor olmak benim için mükemmel bir gurur kaynağıydı. O gün, uyandığımı hatırlıyorum. Hızlıca matbaaya koştum ve “Kitaplarım hazır mı?” diye bağırdım. Bunun üzerine matbaacılar, acele etmememi, bir kaç saate hazır olacağını söyledi.

[.....]

ETKİNLİK

Aşağıdaki metinlerin anlatıcısını işaretleyiniz.

"Hayatın zorlukları karşısında mücadele etmeyi başarabilen bir insandı. Yeri geldiğinde bir tavşan gibi ürkek, yeri geldiğinde ise bir kaplan kadar yırtıcı olabilmeyi öğretmişti ona hayat. Şimdi ölmek mi daha güzel yoksa yaşamak mı diye kendi kendine soruyordu."

☐ Birinci kişi ağzından anlatım

☐ Üçüncü kişi ağzından anlatım

"Hayatı nasıl anlamalıyız ?" diye soruyorlar bana. Çok gülüyorum bu soruya. Cevabımı merakla bekleyenlere benim gibi anlama demekle yetiniyorum. Herkes kendisi gibi anlamaya çalışmalıdır hayatı. Yavaş yavaş, sindire sindire yaşayabilmeliyiz her anımızı."

☐ Birinci kişi ağzından anlatım

☐ Üçüncü kişi ağzından anlatım

"Meydandaki kalabalık oradan oraya koşuyordu. Etraf adeta mahşer meydanını gibiydi. Toz toprak insanların başından aşıyor, herkes biri birini ezerek tepeleyerek ilerlemeye çalışıyordu."

☐ Birinci kişi ağzından anlatım

☐ Üçüncü kişi ağzından anlatım

Yukarıdaki görselde yaşananları birinci ve üçüncü kişi ağzından olacak şekilde aşağıya yazınız.

Birinci Kişi Ağzından Anlatım:

.....
.....
.....

Üçüncü Kişi Ağzından Anlatım:

.....
.....
.....

TEST

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım birinci kişi ağzından yapılmıştır?

A) Bundan senelerce önce bizim köye gelmiş. Avare bir gezginmiş. Tüm köylü onu çok sevmiş ve bir daha göndermek istememiş. Yıllarca köyde duran bu gezgin bir gün sessiz sedasız kaybolmuş.

B) Hayatım boyunca doğrunun peşinde oldum. Hiç kimseyi kandırmak ya da aldatmak gibi bir niyetim olmadı. Ben sadece inandığı gibi yaşayan biri olmanın gayretini veriyorum o kadar.

C) Yılların yorgunluğu gözlerinde hissediliyordu. Bir harita gibi çizilmiş yüzü, dermanını kaybetmiş bacakları artık hayattan zevk almadığını haykırır gibiydi. Bir köşeye oturdu ve öylece bekledi.

D) Düşündükçe daha da üzülyordu. Bu hatayı nasıl yapabildiğine bir türlü inanamıyordu. Oysa bu iş onun için sıradan bir iş olmaktan öte değildi. Düşüne düşüne adeta içi içini yemeye başlamıştı.

2. Aşağıdaki parçalardan hangisi farklı bir kişi ağzıyla anlatılmıştır?

A) Onun derslerinde hepimiz çok eğlenirdik. Derse her girişinde bizim dikkatimizi çekmeyi başarırdı. Ders boyunca onu can kulağıyla dinlerdik. Her sözü bizim için çok değerliydi.

B) Uzun süre beklediğimiz haber nihayet gelmişti. Hemen bavullarımızı toplayıp otobüse yetişmek için koştuk. Yol boyunca camdan dışarının muhteşem manzarasını seyrede seyrede yolculuğun keyfini çıkardım.

C) Kendisine doğru yuvarlanan kocaman kayayı son anda fark edebilmişti. Bir anda kendini kenara atmayı başardı. Ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Bir de baktı ki eski bina iyiden iyiye dökülmeye devam ediyor.

D) Kendime her zaman güvenmesini bilmişimdir. Her konuda mutlaka yapabileceğim bir şeyler olduğuna inanırım. Ama o gün anladım ki kendime ne kadar güvenirsem güveneyim başkalarının yardımına da ihtiyacım var.

3. " Yıllarca göremediğim babamın adresini öğrenince hiç vakit kaybetmeden ona koştum."

Yukarıdaki cümlede anlatımın birinci şahsın ağzından yapıldığını hissedilen ifade aşağıdakilerden hangisidir?

A) babamın B) yıllarca C) vakit D) adresini